

Dagsorden

Teknikergruppens 1. møde den 24. marts 2023

1. Velkomst
2. Præsentation og mødedeltagere
3. Præsentation af projektet v./ sekretariatet
  - a. Miljøstyrelsens forventninger
  - b. Kystvandrådets og teknikergruppens opgaver og økonomi
4. Organisering og tilrettelæggelse af kystvandrådets og teknikergruppens arbejde v./sekretariatet
5. Præsentation af oplæg til faglige udredninger v./vidensinstitutionerne
6. Teknikergruppens forventninger
7. Eventuelt

2. Præsentation og mødedeltagere

Kystvandrådets repræsentanter

- Eja Lund, Velas
- Flemming Gertz, SEGES
- Per Dolmer, Blueresearch
- Thyge Nygaard, DN

Kommunernes repræsentanter

- Mette Bramm, Mariagerfjord Kommune
- Dion Nørgaard, Vesthimmerland Kommune
- Emil Gammelby Bak, Skive Kommune

Forskergruppen (3 pladser i teknikergruppen)

- Tommy Dalgaard, AU Agroøkologi
- Jens Kjerulf, DTU Aqua
- Anders Chr. Erichsen, DHI
- Karen Timmemann, DTU Aqua
- Brian Kronvang, AU Ecoscience

Sekretariatet

- Kristoffer Piil, Limfjordsrådet
- Torben Bramming Jørgensen, Limfjordsrådet
- Jørgen Jørgensen, Viborg Kommune

Formalia

- **Kontakt: Susanne, limfjordsraadet@aalborg.dk**
- **Vi udsender dagsorden så vidt muligt én uge inden møde**
- **Vi laver konklusions- og bemærkningsreferat**
- **Godkendelse af referat; bemærkninger inden 14 dage**
- **Hjemmeside på viborg.dk**

3. Præsentation af projektet v./ sekretariatet

Bl.a.:

- Baggrund
- Miljøstyrelsens forventninger
- Udmøntning lokalt
- Kystvandrådets og teknikergruppens opgaver og økonomi

Baggrund for projektet Lokalt funderede analyser

Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug 4. oktober 2021

"I tillæg til second opinion skal der afsættes 16 mio. kr. til i udvalgte marine vådområder at gennemføre lokalt funderede analyser, som skal afdække om der kan findes andre veje til at opnå målopfyldelse, som defineret i EU's Vandrammedirektiv.

Second Opinion

- Gennemgang af det faglige grundlag for opgørelsen af kvælstofbehovet
- Politikkerne skal træffe beslutning om kvælstofindsatsen ved genbesøget af landbrugsaftalen i 2023/2024

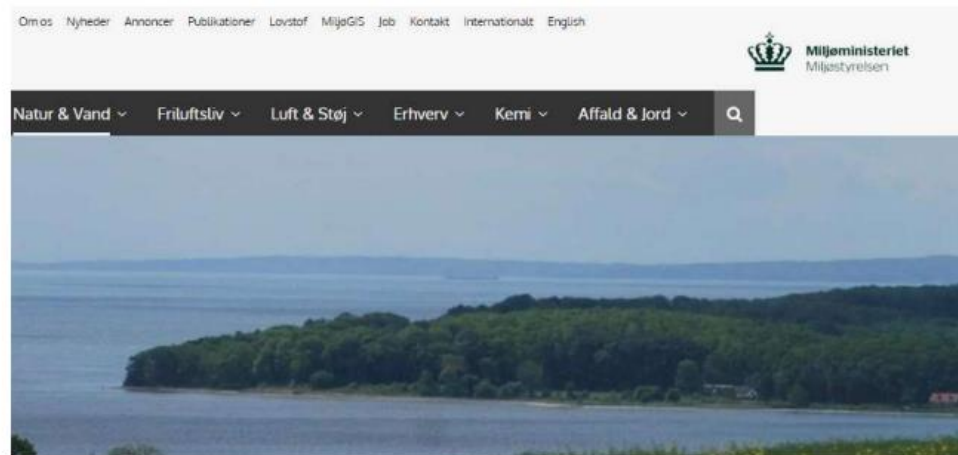
Opgaven

Opgaven kan indeholde følgende arbejdsstrin:

- 1) Analyser kystvandets væsentligste udfordringer for at opnå målene og identificer indsatsbehovet/restindsatsbehovet i kystvandet
- 2) Vælge virkemidler til at løfte indsatsbehovet i kystvandet
- 3) Prioritere, fordele og evt. placere virkemidler, så implementeringen af virkemidlerne sikrer målopfyldelse i kystvandet.

Vejledning om Kystvandrådsarbejdet 2023

- Opdateret med aktuelle datoer

Du er her: > Forside > Natur & Vand > Vandmiljø > Vandområdeplaner > Vandområdeplanerne 2021-2027 > Kystvandråd 2023

Vandmiljø

- Vandområdeplaner
  - Vandplanprojekter
  - Vandområdeplanerne 2021-2027
    - Vandområdeplanerne 2021-2027
    - Tilstandsvurderinger 2021
    - Basisanalyse for vandområdeplaner 2021-2027
    - Arbejdsprogram 2021-2027
    - Væsentlige vandforvaltningsmæssige opgaver 2021-2027
    - Vandråd 2019-2020
    - Supplerende oplysninger
    - Kystvandråd 2023**
    - Vandområdeplaner 2015-2021
    - Vandplaner (2009-2015)
    - Om Vandplanlægning
- Soer og vandløb
- Høvet
- Beredskab for havmiljø
- Badevand
- Tilskud til vand- og klimaprojekter
- Nyheder om vandmiljø

Kystvandråd 2023

I projektet Lokalt funderede analyser skal kystvandråd undersøge alternative veje til målopfyldelse for udvalgte kystvande.

Med aftalen om grøn omstilling og Landbrugsaftalen* af 4. oktober 2021, har regeringen og landbruksministeren gennemført lokalt funderede analyser af kystvands målopfyldelse ved at nedsætte kystvandråd.

Arbejdet organiseres med et samarbejde mellem Miljøministeriet og Ministeren for Landbrug og Fødevarer. Taskforcen refererer til forløbet som "Lokalt funderede analyser".

Kommunale myndigheder og kystvandråd på opfordring af Miljøministeriet afsnit om ansøgning nedsætte kystvandråd.

Kystvandrådene består af repræsentanter fra lokale interesseorganisationer og kommuner, der har kystvandet og derfor kan bidrage til målopfyldelsen.

Kystvandrådene skal bidrage til at sikre målopfyldelse med anerkendte eksperter og myndigheder. Kystvandrådene kan foreslå udfordringer for at opfylde målene og foreslå til et indsatsprogram til at opfylde målene. Vandrammedirektivet og vandrammedirektivets gennemførelse skal sikre at gennemføre en Særligt udvalgte kystvandråd til fjernelse af kvælstofindsatsbehovet. Resultaterne fra kystvandrådene indgår i vandområdeplanerne.

Denne side indeholder oplysninger om ansøgningsmateriale og er opdateret.

Bekendtgørelse om kystvandrådsarbejdet 2023

Bekendtgørelse om kystvandrådsarbejdet 2023 med høringsfrist den 7. januar 2023 og er tilgængelig på retsinformationsportalen. Med ikrafttrædelse af bekendtgørelsen nedsættes de enkelte kystvandråd på baggrund af ansøgningsproceduren, se nedenfor.

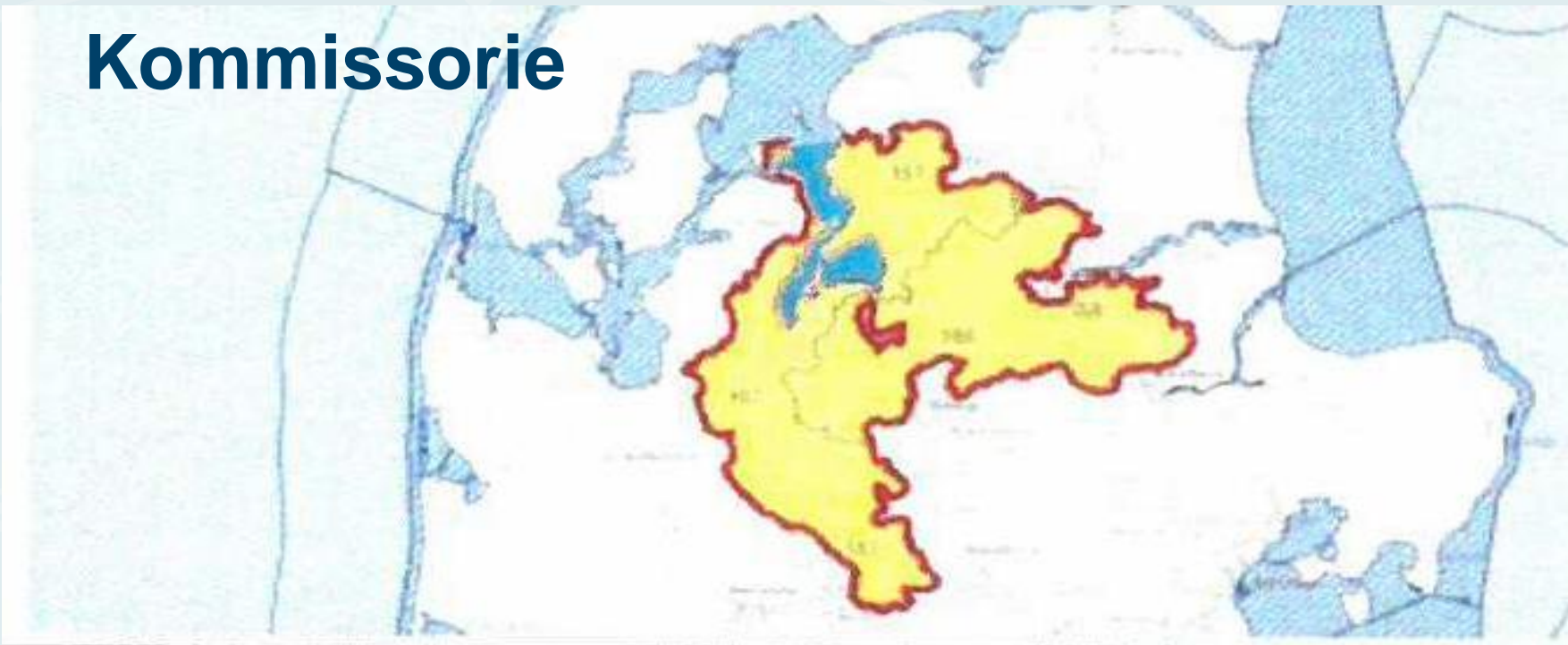
Kontakt

Ved spørgsmål til kystvandrådsarbejdet kan kommuner kontakte Miljøstyrelsens informationscenter og kystvandrådsmedlemmerne. Kontakt de kystvandråd, der har kontaktet deres informationscenter.

Vejledning om kystvandrådsarbejdet 2023

Januar 2023

Kommissorie

Den centrale del af Limfjorden

Mål for kystvandrådet

- Skabe grundlag for en lokal forankring, implementering og prioritering af virkemidler ved realiseringen af den statslige vandområdeplan for den centrale del af Limfjorden
- Fortsætte og forstærke grundlaget for en bredt forankret lokal og kommunal indsats for en bedre natur- og miljøtilstand i den centrale del af Limfjorden
- Bidrage til den samlede grønne omstilling i oplandet

Kystvandrådets medlemmer

- Forsyningselskab i oplandet, Skive Vand, Ivan Drejer
- Dansk Akvakultur, Rasmus Wittrup
- AgriNord, Carl Christian Pedersen
- Landboforeningen Midtjylland, Jakob Gade
- Fjordland, Lars Kristensen
- Foreningen Muslingeerhvervet, Henrik Nielsen
- Dansk Skovforening, Anders Ahrenfeldt
- Danske Vandløb, Lars Olsen
- Danmarks Naturfredningsforening, Gorm Wæhrens
- Dansk Ornitologisk Forening, Poul Blicher Andersen
- Danmarks Jægerforbund, Sabina Rohde
- Limfjordens Sejlsport, Niels Sohn
- Fjordklyngen, Hans Kurt Tougaard
- Limfjordssammenslutningen, Aage Grynderup
- Klimafonden Skive, Anne-Mette Sørensen Langvad

- LAG Skive-Viborg, Claus Bo Andreasen
- Hjarbæk Sjøgtelaug, Claus Skodborg
- Friluftsrådet Limfjordsyd, Peter N. R. Madsen
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Erik Haahr Nielsen

- Formandskabet for Limfjordsrådet(formand), Henrik Dalgaard Christensen (Vesthimmerlands Kommune)
- Formandskabet for Limfjordsrådet (næstformand), Anders Bøge(Skive Kommune)

Sekretariat for Kystvandrådet:

- Jørgen Jørgensen, Viborg Kommune
- Jesper Hansen, Limfjordssekretariatet
- Torben Bramming Jørgensen, Limfjordssekretariatet
- Susanne Mortensen, Limfjordssekretariatet

Leverancer

Kystvandrådene skal senest 31. december 2023 levere:

1. En analyse af kystvandets væsentligste udfordringer for at opnå målopfyldelse
2. Minimum ét og maksimalt to scenarier med forslag til lokalt tilpassede og forankrede indsatsprogrammer, der sikrer målopfyldelse i kystvandet
3. En evaluering af projektet, heriblandt kystvandrådets arbejdsproces og evt. andre relevante bidrag til brug til det videre arbejde for lokal inddragelse

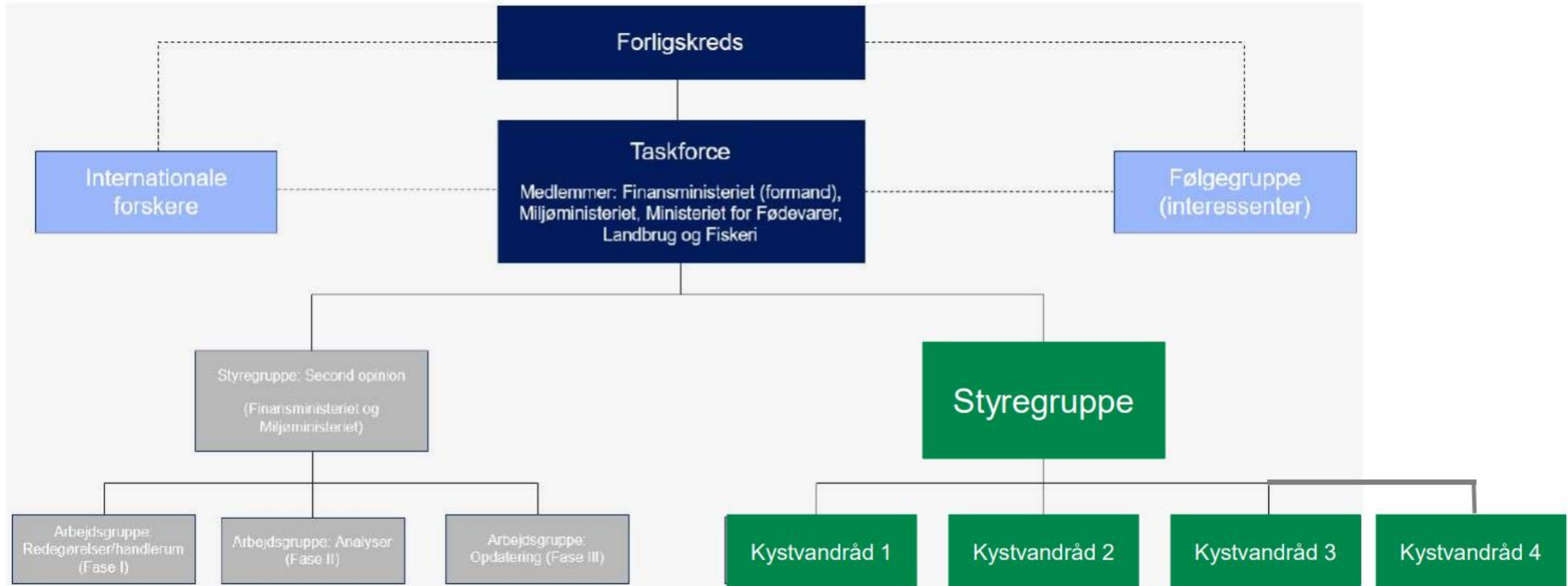
Kystvandrådene kan senest 1. november 2023 levere:

2. Forslag til lokalt tilpassede og forankrede indsatsprogrammer, hvis kystvandrådet ønsker forslaget vurderes til evt. teknisk indarbejdelse til genbesøg af Vandområdeplanerne 2021-2027

Organisering af projektet

Samarbejde mellem Finansministeriet (Formand), Miljøministeriet og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Anderkendt ekspertbistand

Krav om at hyre anerkendt ekspertbistand til at løfte og løse opgaven

Et samarbejde

Udklip fra Vejledning om kystvandrådsarbejdet:

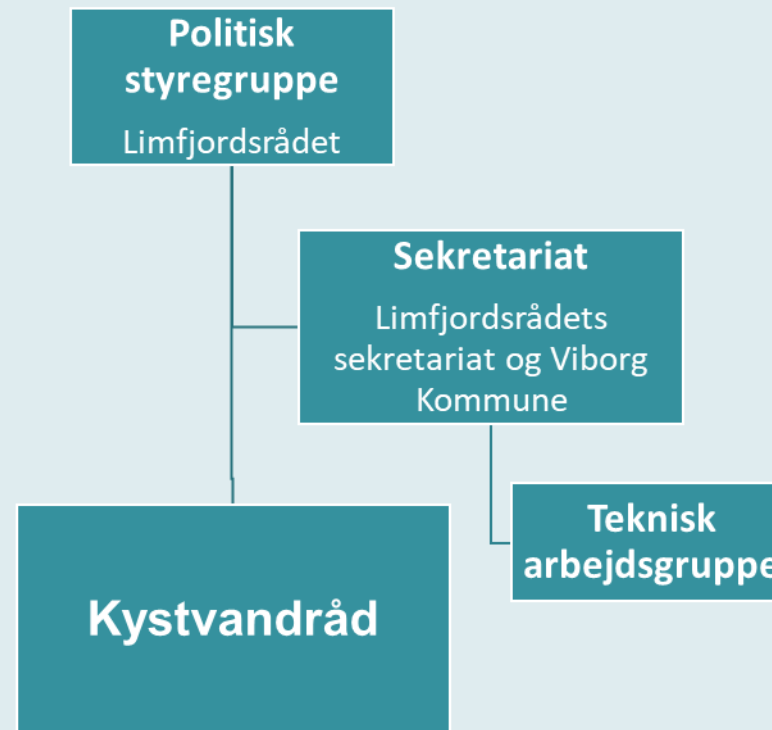
Forskningsinstitutionerne har allerede foretaget et betydeligt arbejde i at vurdere forskellige typer af virkemidler jf. afsnit 2.2.2 nedenfor. Eventuelle forslag til nye virkemidler kan med fordel vurderes af forskningsinstitutionerne. **Kystvandrådene skal hyre ekspertbistand fra en eller flere anerkendte rådgivere til at hjælpe med at løse opgaven.** Ekspertbistand kan være dansk eller international bistand fra f.eks. en forskningsinstitution eller en konsulentvirksomhed med dokumenteret indsigt i danske forhold på området. Hyring af anerkendt ekspertbistand er med henblik på at skabe et godt fundament for drøftelser om mulige virkemidler

Anerkendte eksperter

5. Organisering og tilrettelæggelse

- **Ansøger:** Viborg Kommune ansøger på vegne af de øvrige kommuner og Limfjordsrådet
- **Politisk styregruppe:** Limfjordsrådet er politisk styregruppe for kystvandrådet
- **Projektledelse:** Limfjordsrådets sekretariat har projektledelsen
- **Kystvandrådets sekretariat:** Der etableres et fælles projektsekretariat bestående af Viborg Kommune og Limfjordsrådets sekretariat
- **Teknisk arbejdsgruppe:** Til sekretariatet knyttes en teknisk arbejdsgruppe med repræsentanter for de berørte kommuner, tilknyttede vidensinstitutioner og repræsentanter udpeget af kystvandrådet

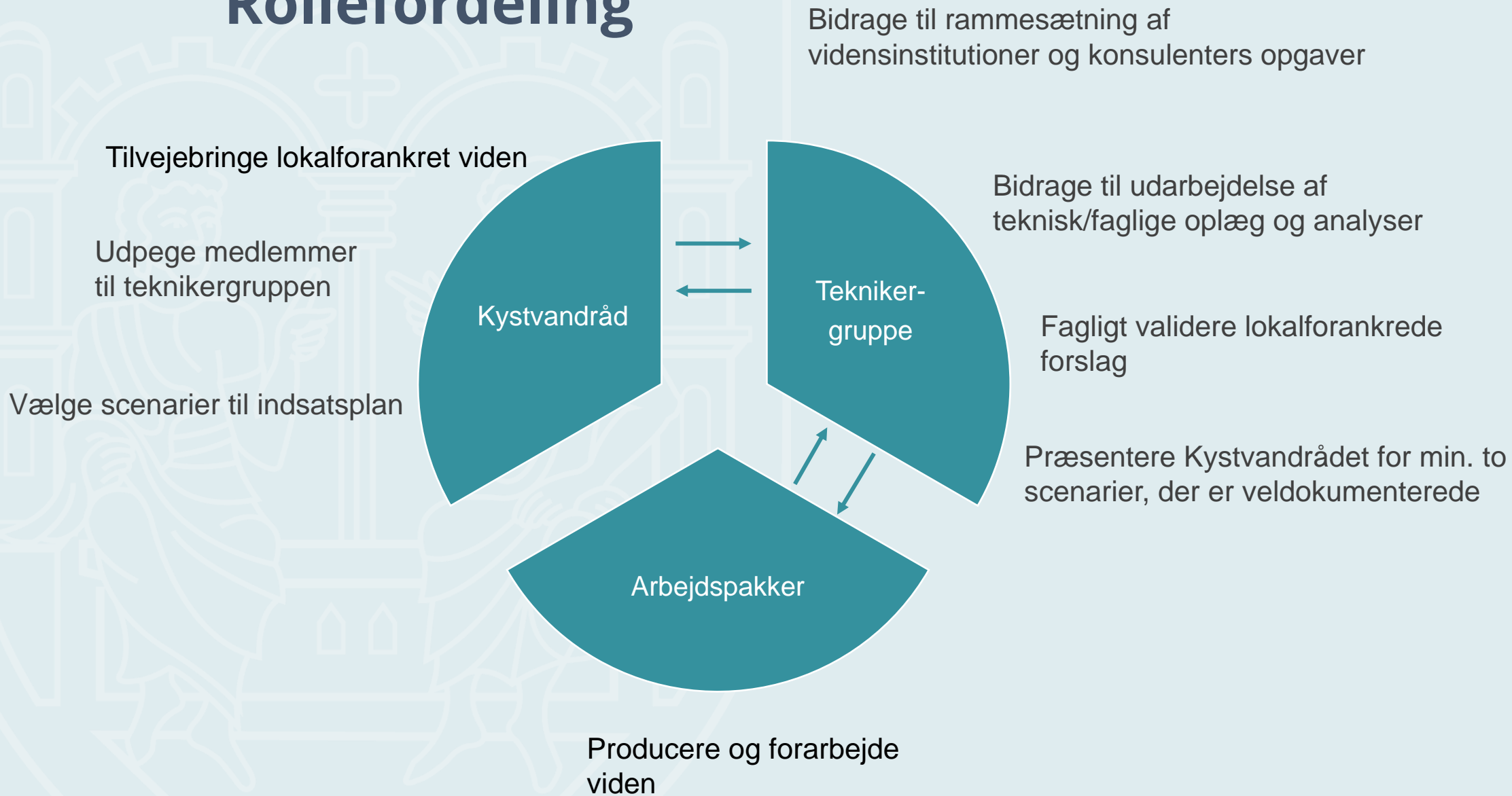
Tidsplan

	Marts	april	maj	juni	juli	august	septembe	oktober	november	december
Kystvandråd										
Teknikergruppe										
Arbejdspakker										
afrapportering										
LR styregruppe										
orientering af kommuner										

Økonomi for kystvandrådets og kommunernes repræsentanter

- Der forventes et tidsforbrug på 30-37 timer (6 møder af 3 timer med et par timers forberedelse)
- Arbejdet honoreres med et fast beløb på 15.000 kr. pr deltager
- Transportudgifter dækkes mod dokumentation

Rollefordeling

Kystvandrådets repræsentanter til den tekniske arbejdsgruppe

Opgaver

- Lave det faglige grundlag for kystvandrådets arbejde og beslutninger
- Evt. indgå i arbejdsgrupper

Forudsætninger for indstilling

- Kystvandrådet skal i fællesskab indstille 4 medlemmer
- Mindst ét medlem skal repræsentere jordbrugserhverv
- Skal repræsentere så bredt et udsnit af relevante kompetencer som muligt:
  - Hydraulik- og vandløbsteknik
  - Stoftransport og –kredsløb,
  - Udvaskning
  - Spildevand, punktkilder
  - Arealanvendelse, dyrkningspraksis
  - Teknologiske tiltag (Biomasse, græsprotein etc.)
  - Udtagning og vådlægning af jord
  - Marinbiologi, økologi

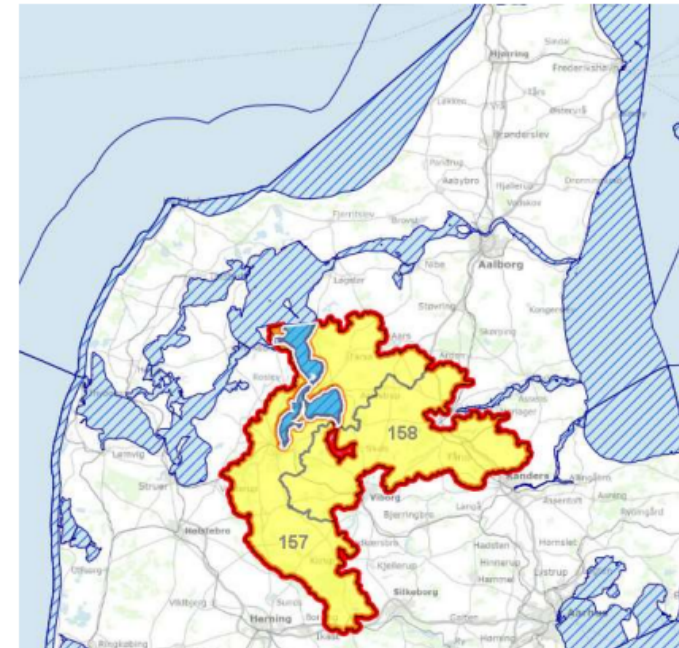
Hvad skal vi levere

- **Vi skal finde de væsentligste udfordringer for den centrale og sydlige del af Limfjorden.**
- **Vælge virkemidler der kan sørge for målopfyldelse**
- **Prioritere, fordele og placere virkemidlerne**

Opgaver - Den tekniske arbejdsgruppe

1. Indgå i definition og rammesætning af vidensinstitutioner og konsulents opgaver
2. Efter behov indgå i løbende drøftelser med de tilknyttede vidensinstitutioner
3. Udarbejde teknisk/faglige oplæg og analyser, der belyser:
  - a) Kystvandets væsentligste udfordringer for at opnå målopfyldelse (presfaktorer), og sikre at de bagvedliggende analyser er fagligt veldokumenterede
  - b) Identificerer indsatsbehovet/restindsatsbehovet i kystvandet. Er opgjort i bilag til vandområdeplanerne.
  - c) Valg af virkemidler til at løfte indsatsbehovet i kystvandet. Sikre at der er forskningsmæssigt dokumenteret effekt for de foreslåede virkemidler
  - d) Prioritere, fordele og evt. placere virkemidler, så implementeringen af virkemidlerne sikrer målopfyldelse. Sikrer at fordeling og placering af virkemidlerne er fagligt veldokumenteret.
4. På basis af pkt. 3 udarbejde minimum to scenarier for indsatsplan inkl. restindsatsbehov til kystvandrådet. Scenarierne skal indeholde en beskrivelse af de enkelte scenariers konsekvenser
5. Fagligt validere og indarbejde lokal forankret viden af relevans for ovenstående punkter.

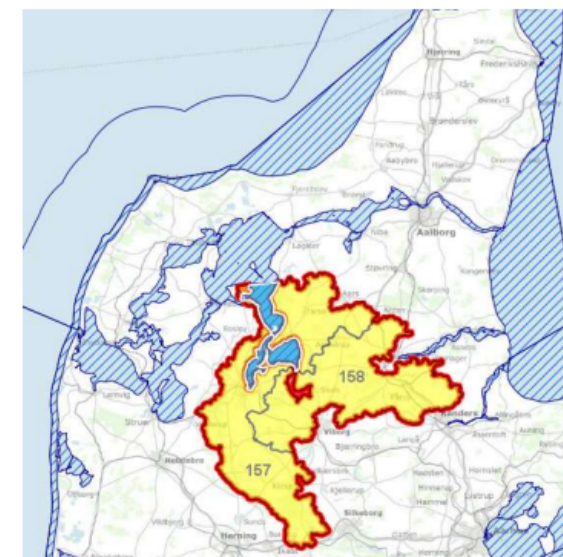
Indsatsbehov

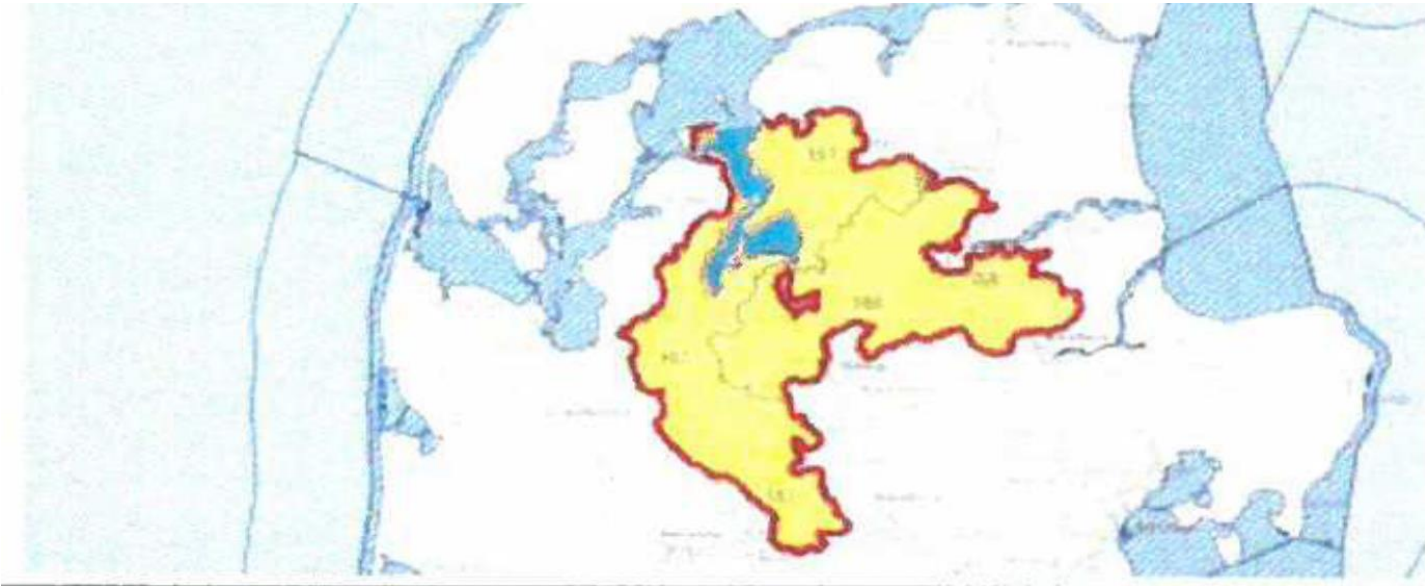
	ID	158	157
Kystvand – delopland	Navn	Hjarbæk Fjord	Bjørnholms Bugt, Riisgårde Bredning, Skive Fjord og Lovns Bredning
Areal	km2	1177,8	2621,2
Statusbelastning	Tons N/år	1716,4	3466,2
Baselinebelastning 2027	Tons N/år	1531,7	3062,6
Målbekastning	Tons N/år	637,1	1428,5
Indsatsbehov brutto	Tons N/år	894,6	1634,1
Fordelt indsatsbehov 2027, jf. bilag 1.1	Tons N/år	894,6	739,5

Indsatsbehov og virkemidler

		ID	158	157
		Navn	Hjarbæk Fjord	Bjørnholms Bugt, Riisgårde Bredning, Skive Fjord og Lovns Bredning
Bilag 1: Kystvande - deloplande: Kvælstofindsats fordelt på virkemidler	Kystvand - delopland	km2	1177,8	1443,5
	Statusbelastning	Tons N/år	1716,4	3466,2
	Baselinebelastning 2027	Tons N/år	1531,7	3062,6
	Målbekastning		637,1	1428,5
	Indsatsbehov brutto		894,6	1634,1
	Fordelt indsatsbehov 2027, jf. bilag 1.1	Tons N/år	894,6	739,5
CAP og øvrig generel indsats 2027	CAP, sum af effekter	Tons N/år	42,7	38,7
	Klima lavbund	Tons N/år	36,6	45,8
	Skovrejsning	Tons N/år	4,5	4,0
	Ekstensivering	Tons N/år	13,3	12,1
	Spildevandsindsats	Tons N/år		
Kollektiv indsats 2027 (teknisk budgettering)**	Vådområder	Tons N/år	25,3	43,4
	Minivådområder	Tons N/år	8,1	11,9
	Skovrejsning, kollektiv	Tons N/år	3,7	2,7
	CAP lavbund	Tons N/år	6,5	8,2
Regulering i 2027 (teknisk budgettering)**	Målrettet regulering, 3.500 tons N **	Tons N/år	179,9	163,1
	Forventet yderligere indsats efter 2025, 3000 tons N. Skal leveres ved regulering eller tilsvarende kollektiv indsats	Tons N/år		
			236,4	214,4
	Sum af indsatser 2027	Tons N/år	561,9	544,4

Forslag til hvordan den sydlige og centrale del af Limfjorden kan få en tilfredsstillende tilstand

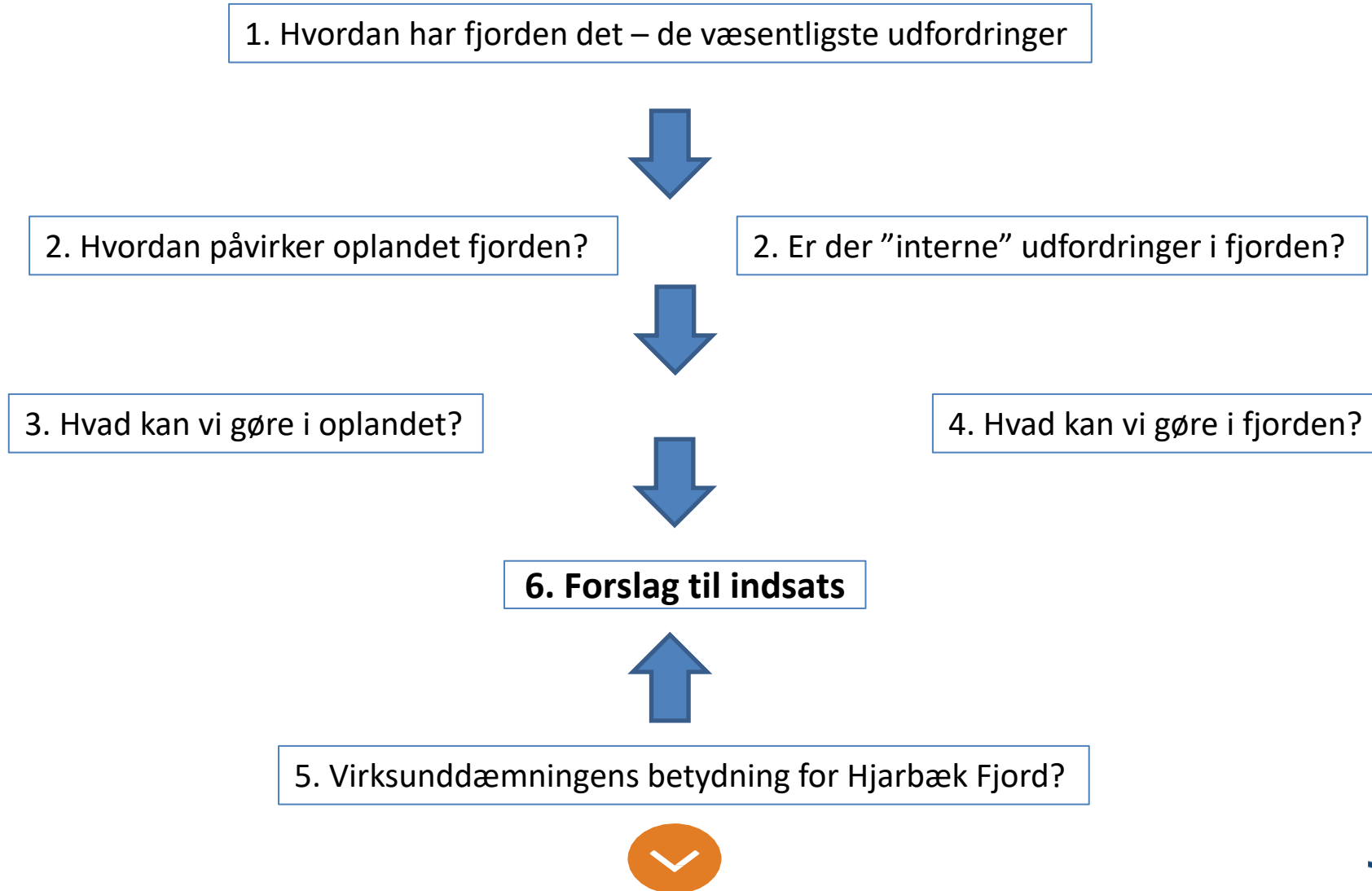

Hvad skal vi levere?

- **Vi skal finde de væsentligste udfordringer for den centrale og sydlige del af Limfjorden.**
- **Vælge virkemidler der kan sørge for målopfyldelse**
- **Prioritere, fordele og placere virkemidlerne**

Proces

Projektgennemgang

1.

Status

Analyse af kystvandets væsentligste udfordringer ift. målopfyldelse i Vandrammedirektivet

- Hvordan har fjorden det.
  - Hvilke udfordringer er der i dag i de enkelte dele af fjorden – baseline
  - Hvad er indsatskravet
  - Er det fosfor eller kvælstof der betyder mest?
  - Hvad med den interne belastning?
  - Betyder vand fra Løgstør Bredning noget?
- Stoftransport fra oplandet - en oplandsanalyse
  - Baseline. Hvor stor er stoftransporten i dag og hvordan forventer vi udviklingen?
  - Er der forskel på vandløbene?

Projektgennemgang

2.

Kortlægning af kvælstof og fosfors vej fra opland til fjord

- Detailundersøgelser af vandet i oplandet
  - Hvor kommer næringsstofferne fra.
  - Er der særlige "Hotspots" – dele af vandløbsstrækninger
  - Hvad med spildevandet?
  - Er der særlige naturgivne forhold
- Beskrivelse af oplandet
  - Landbrugsstruktur i dag og i fremtiden
  - Dræning
  - "Hotspots" – hvor er risikoen for stor næringsstofudvaskning størst?
  - Arealanvendelse – er der forskel mellem oplande?

Projektgennemgang

3.

Hvad kan man gøre i oplandet

- Kan man gøre noget i eller tæt omkring vandløbene?
- Vådområder og lavbundsområder. Hvad kan de bidrage med?
- Er der andre virkemidler som kan tilbageholde næringsstoffer

- Hvad kan man gøre tæt på marken?
- Kan man ændre dyrkningspraksis
- Er der noget at hente på spildevand?

- Særlig fokus på Hotspots

Projektgennemgang

4.

Hvad kan man gøre i fjorden

- Kan marine virkemidler hjælpe til at opfylde fjordens målsætninger?
  - Hvad betyder muslingeproduktionen for fjorden
  - Vil en øget muslingeproduktion hjælpe?
  - Hvor er det bedst at producere muslinger og hvordan
- Hvad med andre virkemidler
  - Ålegræs og makroalger.
    - Kan den viden vi har bringe os videre?

Projektgennemgang

5.

Virksunddæmningen

- Er vi sikre på at slusepraksis ikke påvirker miljøtilstanden i Hjarbæk Fjord og fiskenes vandring imellem Hjarbæk Fjord og Lovns Bredning i en uheldig retning.
- Vil en ændret slusepraksis eller udformning af slusen forbedre tilstanden i Hjarbæk Fjord?
- Kan man bruge de samme marine virkemidler i Hjarbæk Fjord som i den øvrige Limfjord?

Projektgennemgang

6.

Forslag til indsats

- Alternativt indsatsprogram der kan sikre opfyldelse af fjordens målsætninger
  - Gerne to scenarier
- Prioritering, fordeling og placering af virkemidler
- Konsekvenser af scenarierne
- Hensyn til klima og natur
- Finansieringskilder

Tilbud fra Miljøstyrelsen

#1 Tilbud om præsentation af rammerne af projektet for kystvandrådene (Miljøstyrelsen)

#2 Tilbud om beregning af effekt af forslag til indsatsprogrammer (Miljøstyrelsen)

Tilbud 2 kan være aktuelt når kystvandrådene har udkast til indsatsprogram klar og vil have effekten beregnet hos Miljøstyrelsen med inddragelse af omsætning fra "Mark til Fjord".

Hvis I har spørgsmål kan I, gennem sekretariatskommunen rette henvendelse til Miljøstyrelsen.

Dialog med Miljøstyrelsen - beregning af effekt af indsatsprogram

1. Analyse af kystvandets væsentligste udfordringer ift. målopfyldelse i Vandrammedirektivet

2. Forudsætninger for beregningerne:

- Baseline for stoftransport fra oplandet
- Baseline for marine presfaktorer
- Tidsserier og udvikling
- Kvælstof/fosfor
- Årstidsvariation
- Mv.

3. Leverance til Miljøstyrelsen

- Hvordan og hvornår

